

PESULÖKSUMÄNG

Juhend õpetajale

I–IV kooliaste

ÕPPETEGEVUSE EESMÄRK

Liiklusteemaline „Pesulõksu mäng“ toetab läbiva teema „Tervis ja ohutus“ liikluse alateema õpitulemuste saavutamist ning aitab õppida või kinnistada teadmisi ohutu sõidu, nii bussis kui ka autos, teemal: sõiduki turvavarustus – mis sinna kuulub ja kuidas seda õigesti kasutada; autos ja bussis sõitmise reeglid; liiklusviisakus; pagasi ja esemete kinnitamine sõidukis; lemmikloomade sõidutamine.

VAHENDID

- 20–25 rohelist pesulõksu (õige)
- 20–25 punast pesulõksu (vale)
- Lahti lõigatud väidete kaardid (A5, 34 tk)
- Magnetid, nätsud (kleepmass) või nõör kaartide kinnitamiseks
- Turvavöö logoga ketas pesulõksude hoiustamiseks (A4)

EELTÖÖ

Kaardid ja pesulõksude hoidmise ketas tuleb välja printida ja lahti lõigata. Soovitav on nad võimalusel ära lamineerida, siis peavad kauem vastu.

Peenema nõoriga kinnitamiseks tuleb kaartide ülemistesse nurkadesse teha augurauaga augud ning ajada need järjest nõõri külge. Laiema nõõri või paela külge saab kaardid kinnitada klambrilööja abil. Kaartide nõõrile kinnitamisel tuleb jälgida, et sarnased kaardid ei jääks kõrvuti.

Pesulõkse võib hoiustada turvavöö logoga kettal nii, et need moodustaksid päikese ☺

MÄNGUJUHIS

Valida mängimiseks kaardid vastavalt õpilaste vanusele.

Mängimiseks tuleb siduda kaartidega nõör nt kahe posti vahele või kinnitada kaardid seinale, lauale jne.

Õpilaste ülesanne on panna õige väitega kaardi külge roheline pesulõks ja vale väitega kaardi külge punane pesulõks. Kui kaardid on laotatud lauale, siis võivad õpilased panna pesulõksu kaardi peale.

Variant 1: Õpilaste ülesanne on iga väitekaardi juures koos arutada kas väide on õige või vale ning kinnitada selle külge vastavat värvi pesulõks.

Variant 2: Õpilased ja kaardid võib jagada kaheks. Kumbki grupp lahendab ülesannet eraldi.

Variant 3: Õpilased võib jagada paaridesse. Iga paar saab endale lahendamiseks x arv kaarte.

Kui õpilased on kõik kaardid roheliste ja punaste pesulõksudega ära hinnanud, tuleb koos iga kaart eraldi läbi arutada – milline väide on õige ja milline vale ning miks.

VÄIDETE KAARTIDE VASTUSED

1.	Bussi sisenedes on viisakas bussijuhti teretada	Õige	Viisakas on bussijuhti bussi sisenedes teretada ja bussist väljudes tänada.
2.	Bussi sisenedes juhi teretamine on ohtlik, sest see hajutab juhi tähelepanu	Vale	Sellel ajal bussijuht ei tegele juhtimisega, sest buss seisab.
3.	Juhiga sõidu ajal rääkimine ei tee sõitu ohtlikuks	Vale	Juhti ei tohi sõidu ajal segada, see viib juhi tähelepanu liiklusest eemale ning on ohtlik.
4.	Bussis sõpradega kõva häälega rääkimine on tore ja ohutu, nii möödub sõit kiiremini	Vale	Juhi segamine sõidu ajal on ohtlik sest see viib juhi tähelepanu liiklusest eemale.
5.	Sõidu ajal on bussis ohutum istuda, mitte seista	Õige	Bussis seistes võib äkkpidurduse korral kukkuda ja viga saada.
6.	Kõikides bussides on soovi korral lubatud sõidu ajal seista	Vale	Seista on lubatud ainult nendes bussides, mille kiirus on alla 60 km/h.
7.	Bussis on lubatud jätta istudes seljakott selga, enda ja istme vahele, kui sõitja on kinnitatud turvavööga	Vale	Kokkupõrke korral muljutakse sõitaja mitmesaja kiloseks muutuva koolikoti ja turvavöö vahele ning on oht saada raskeid vigastusi. Turvavöö peab olema kinnitatud nõuetekohaselt.
8.	Bussiga sõites on ohutum, kui hoida koolikott enda kõrval istmel, mitte süles	Vale	Kui kott on lahtiselt kõrvalistmel, siis lendab see külgekokkupõrke korral ikkagi sulle pihta. Nii kõrvalistmel kui ka süles koolikoti hoidmine on ohtlik. 50 km/h sõidukiirusel suureneb 7 kg koolikoti mass 220 kg-ni, 90 km/h sõidukiirusel 740 kg-ni.
9.	Bussisõit on ohutum, kui asetada koolikott panipaika või põrandale	Õige	Kott tuleb panna sõidu ajaks lae all asuvasse riulisse, istme alla või jalge ette põrandale. Nii ei lenda kott kokkupõrke korral sõitjatele pihta.
10.	Mobiiltelefoni hoidmine sõidu ajal auto armatuurlaual on ohtlik	Õige	Kokkupõrkel kiirusel 50 km/h muutub autos lahtiselt olev 150 g mobiiltelefon 5 kg raskuseks lendavaks objektiks ning ohustab kõiki autos viibijaid.

11.	Turvavöö asetseb õigesti kui selle diagonaalrihm jookseb üle rangлуу	Õige	Turvavöö diagonaalrihm ei tohi joosta üle kaela või olla liiga õlanuki peal kust ta kokkupõrke korral maha libiseb.
12.	Turvavöö asetseb õigesti kui selle horisontaalrihm jookseb üle kõhu	Vale	Üle kõhu joostes võib kokkupõrke korral vöö surve vigastada siseorganeid. Turvavöö asetseb õigesti kui selle horisontaalrihm jookseb kõhu alt, üle puusade.
13.	Kinnitatud turvavööil võib olla sees kuni üks keerd	Vale	Kinnitatud turvavööil ei tohi olla sees ühtegi keerd. Keerdus turvavöö võib liiklusõnnetuse korral kinni kiiluda või rebeneda.
14.	Turvavööd peab pingutama ainult talvel paksude üleriiete pealt kinnitades	Vale	Turvavöö tuleb peale kinnitamist pingutada alati.
15.	Turvavöö tuleb kinnitada paksu jope pealt, et ta ei sooniks keha	Vale	Enne turvavöö kinnitamist tuleb paksud üleriided eest lahti teha ja kinnitada turvavöö võimalikult keha ligidalt.
16.	Bussiga sõites peab turvavöö, selle olemasolul, kinnitama	Õige	Kui bussis on turvavööd olemas, siis tuleb see sõidu ajaks kinnitada.
17.	Kui bussist väljudes näen teisel pool teed tuttavat, siis tõttan kähku tema juurde, et ta ei jõuaks mind märkamata ära minna	Vale	Kui kogu tähelepanu ja huvi on teisel pool teed, siis ei tohi peale bussist väljumist kohe üle tee tormata, vaid peab enne peatuma ja veenduma, et ei ole tulemas teisi sõidukeid ning teeületus on ohutu.
18.	Teistele sõitjatele, kes pole kinnitanud turvavöö, on kasulik selle kinnitamist meelde tuletada	Õige	Kui keegi sõitjatest on jätnud turvavöö kinnitamata, siis võib seda talle viisakalt meelde tuletada. Liiklusõnnetuse korral võib kinnitamata sõitja teisi vigastada.
19.	Bussis on ohtlik sõita, kui teised sõitjad pole turvavööga kinnitatud	Õige	Ka siis kui ise olla turvavööga kinnitatud, kuid keegi teine sõitja on kinnitamata, on see ohtlik, sest kinnitamata sõitja võib kokkupõrke korral teistele otsa lennata ning neid vigastada.
20.	Takso tagaistmel sõites ei pea turvavööd kinnitama	Vale	Turvavöö tuleb, tema olemasolul, kinnitada kõikides sõidukites.
21.	Bussist väljudes on ohutu ületada sõidutee bussi eest	Vale	Bussi varjust teed ületada on ohtlik, sest siis ei ole bussi varjust näha lähenevaid sõidukeid.

			Ka autojuhid ei märka bussi varjust tulevat jalakäijat ning seetõttu võib juhtuda liiklusõnnetus.
22.	Bussist väljudes on ohutu ületada sõidutee bussi tagant	Vale	Bussi varjust teed ületada on ohtlik, sest siis ei ole bussi varjust näha lähenevaid sõidukeid. Ka autojuhid ei märka bussi varjust tulevat jalakäijat ning seetõttu võib juhtuda liiklusõnnetus.
23.	Et peale bussist väljumist ohutult teed ületada, ootan kuni buss on ära sõitnud	Õige	Bussist väljudes on ohutu ületada sõidutee siis, kui buss on ära sõitnud või siis eemalt, kus tee on mõlemal suunal hästi näha.
24.	Koera ei pea auto tagaistmel sõidutades kinnitama	Vale	Kõik sõitjad ja esemed peavad olema sõidu ajaks kinnitatud. Lemmikloomad tuleb kinnitada transporditraksidega või sõidutada looma turvarihmadega kinnitatud puuris või salongist võreaga eraldatud pagasiruumis.
25.	Autoga sõites peab istme peatugi toetama minu kaela	Vale	Istme peatugi peab olema vähemalt pealaega tasa või kõrgemal.
26.	Kui soovin bussist väljuda, pean juba varakult minema ukse juurde ootele	Vale	See on ohtlik, kuna sõiduki äkkpidurduse korral võib sõitja kukkuda ja vigastada saada.
27.	Autost on ohutum väljuda kõnniteepoolselt küljelt	Õige	Autost kõnniteepoolselt küljelt väljudes ei astu otse sõiduteele liiklevate sõidukite vahele.
28.	Autos on kõige turvalisem sõita ees kõrvalistmel	Vale	Kõige turvalisem on autosõiduks tagumine keskmine iste – kõige kaugemal võimalikest kokkupõrke kohtadest.
29.	Kui on märgata, et bussi- või autojuhil on väsimusseisundi või joobe tunnused, tuleb helistada telefonil 112	Õige	Joobes või väsinud juht võib põhjustada liiklusõnnetuse. Sekkudes ja helistades 112 telefonil võib päästa kellegi elu.
30.	Esimesena võeti turvavööd kasutusele lennutööstuses	Õige	Vöörihma (turvavöö horisontaalne osa) kasutas esmakordselt 12. märtsil 1910 piloot Benjamin Foulois turbulentsi vastu. Kolmepunktivöö leiutas 19. sajandi keskel Inglise insener George Cayley kasutamiseks oma purilennukil.

31.	Bussis tuleb süüa ja juua ainult nii, et ei määriks bussi ega ohustaks bussi viibijaid	Õige	Sõitja ei tohi teisi sõitjaid ohustada ega bussi rikkuda ning tekitada bussifirmale varalist kahju. Seda tehes tuleb kahju hüvitada.
32.	Bussiga väljasõidul olles tuleb kõik sodi enda järelt kokku korjata ning peatuse ajal prügikasti panna	Õige	Sõitja ei tohi bussi määrida ja rikkuda ning tekitada bussifirmale varalist kahju. Seda tehes tuleb kahju hüvitada.
33.	Kui bussis on tualett olemas, siis võib seda sõidu ajal kasutada	Vale	Alati ei või. Bussis, mis sõidab kiiremini kui 60 km/h, ei tohi sõidu ajal seista.
34.	Bussis sõites ei ole oluline teada kus asuvad avariiväljapääsud	Vale	Avarii korral tuleb säilitada rahu, ennast ohustamata aidata teisi ja väljuda bussist lähima võimaliku avariiväljapääsu kaudu. Selleks on hea teada, kus väljapääsud asuvad.

KETAS PESULÕKSUDE HOIDMISEKS

